

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет: *Історії, бізнес-освіти та права*
Кафедра: *філософії, політології та психології*

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма: Середня освіта (Географія та Мова і література (англійська))
Форма навчання: денна/заочна

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни: **Філософія**
розроблена на основі типового навчального плану, затвердженого вченою радою
університету в 2020 році.

Розробники: Харченко Юлія Володимирівна, доктор філософських наук,
професор, Русул Олег Васильович, кандидат філософських наук, доцент.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії,
політології та психології
Протокол від «31» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії, політології та психології:

_____ (підпис) **Ю. В. Харченко**

Робоча програма навчальної дисципліни **Філософія** для студентів всіх
спеціальностей за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В.
Винниченка, 2020. – 17 с.

© Харченко Ю.В., 2020 рік
© Русул О.В., 2020 рік
© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2020 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Для студентів денної та заочної форми навчання	Нормативна	
Контактні години – 54		Рік підготовки	
Консультації – 4		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 години на тиждень	Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	80 год.
		Вид контролю: Екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є: світоглядно-методологічна підготовка студентської молоді, що сьогодні є неможливою без філософії як теоретичної основи духовної культури.

Предмет: світ у цілому (природа, суспільство і мислення) у своїх найзагальніших закономірностях, розглядуваний під кутом зору суб'єкт-об'єктного відношення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія» є:

- освоєння історико-філософських, соціально-філософських знань та сучасних глобальних проблем людства;
- формування та розвиток високоморальних ціннісних орієнтирів молоді людини в сучасному життєвому просторі.

В результаті вивчення навчальної дисципліни у студенти повинні **розуміти як:**

- ✓ обґрунтовувати з позицій філософії досягнення гуманітарних наук, інших форм людської духовності;
- ✓ застосовувати критичне мислення як оціночне ставлення до ідей, гіпотез, тощо;
- ✓ самостійно, творчо мислити;
- ✓ здійснювати філософський аналіз таких проблем, як філософське розуміння світу, суспільства, людини;
- ✓ оволодіння багатоаспектною проблематикою аналізу суспільства і природи; усвідомлення соціуму як складного, багатоманітного і суперечливого явища; засвоєння соціальної взаємодії

та її синтез через такі практики соціального буття як: матеріальна, духовна, культурно-побутова;

- ✓ визначати самосвідомість як вагому складову постійного самовдосконалення індивіда протягом життя;
- ✓ використовувати абстрактне мислення як чуттєве відображення процесів пізнання;
- ✓ встановлювати кореляцію важливих питань етики, релігієзнавства, логіки, філософії науки, сучасної духовної культури людства.

Знати:

основні етапи розвитку світової та вітчизняної філософії, провідну проблематику цих етапів та особливості побудови світоглядних знань;
 видатних представників світової та вітчизняної філософії, їх вихідні ідеї;
 провідні проблеми сучасної філософії та орієнтуватися в їх змісті;
 значення основних філософських термінів;
 особливості релігійного світосприйняття;
 суттєві особливості та функції етичних цінностей;
 форми та рівні практичної діяльності;
 особливості універсальних законів діалектики;
 рушійні сили суспільного розвитку;
 тенденції розвитку соціально-етнічних спільностей та процеси культурної глобалізації;
 основи науково-технічної революції;
 сутність політики як соціального явища;
 тенденції розвитку економічної глобалізації;
 специфіку розвитку інформаційного суспільства.

Уміти:

зіставляти та аналізувати переваги і недоліки певних філософських позицій;
 порівнювати частково-наукові та філософські знання певних проблем;
 опрацьовувати філософські тексти;
 аналізувати проблеми сучасного життя із використанням філософських понять, категорій і термінів;
 використовувати закони діалектики при взаємодії з економічними, політичними та культурними складовими соціального буття;
 пояснювати мультикультурні практики їх оптимальність і ціннісне значення в розвитку процесів культурної глобалізації;
 дотримуватись принципу толерантності в міжкультурній комунікації;
 вести діалоги на паритетних засадах співробітництва та колегіальної і гендерної рівності;
 визначати особливості різних форм і типів світогляду в духовній культурі людства.

В результаті вивчення навчальної дисципліни у студенти повинні ***сформуватися наступні компетентності:***

Загальні компетентності:

ЗК1 – базові знання з дисциплін соціально-гуманітарної підготовки в обсязі, необхідному для засвоєння фахових дисциплін та професійної діяльності вчителя.

ЗК2 – здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються.

ЗК3 – здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності.

ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.

ЗК5 – здатність застосовувати набуті знання на практиці, критично сприймати інформацію, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

Інструментальні компетентності:

ЗК9 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Міжособистісні компетентності:

ЗК12 – здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів), дотримуватися гендерної рівності, позитивно ставитися до представників інших культур, застосовувати соціальні навички (softskills).

Фахові компетентності:

ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.

ФК12 – здатність пояснювати геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем, прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.

Фахові компетентності додаткової спеціальності (ФКДС):

ФКДС4 - Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах державною мовою, англійською мовою, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

Програмні результати навчання:

ПРН6 – володіє базовими знаннями з дисциплін суспільно-гуманітарної підготовки, оцінює і прогнозує політичні, економічні, соціальні, культурні процеси та явища.

Уміння

ПРН8 – географічно мислить, критично сприймає інформацію; пояснює основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації; встановлює географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.

Комунікація

ПРН18 – розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу, співробітництва та гендерної рівності.

ПРНДС5 - Забезпечує діалог культур у процесі вивчення англійської мови літератури, створює умови для міжкультурної комунікації, *використовує* гуманістичний потенціал англійської мови та літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Розділ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІЛОСОФІЇ

- Тема 1. *Предмет філософії.*
 Тема 2. *Формування філософських традицій.*
 Тема 3. *Філософія Античності.*
 Тема 4. *Філософська думка Середньовіччя та Відродження.*
 Тема 5. *Філософія Нового Часу та Просвітництва.*
 Тема 6. *Німецька класична філософія.*
 Тема 7. *Сучасна західна філософія.*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Розділ 2. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

- Тема 8. *Філософія свідомості.*
 Тема 9. *Соціальна філософія та філософія історії.*
 Тема 10. *Філософська антропологія.*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Розділ 3. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

- Тема 11. *Єдність світу та багатоманітність реальності.*
 Тема 12. *Матерія і дух. Природа.*
 Тема 13. *Універсальні зв'язки буття. Діалектичне світорозуміння.*
 Тема 14. *Основні проблеми гносеології.*
 Тема 15. *Філософія науки.*

ТЕМАТИКА СЕМІНАРІВ

РОЗДІЛ І. СТАНОВЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ.

Тема 1. Філософія та її предмет.

Місце філософії в самопізнанні людини. Філософія і світогляд. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Світогляд як форма самовизначення людини. Структура світогляду. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, наука і філософія. Сучасна світоглядна парадигма. Філософія як теоретична основа світогляду. Специфіка філософського освоєння дійсності. Предмет філософії. Проблема взаємовідношення буття і духу. Людина і світ; мислення і буття, духовне і тілесне. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна. Людиновимірна сутність філософії. Загальнолюдські цінності у філософії. Місце та роль філософії у сучасному суспільному житті.

Тема 2. Історичні типи філософування.

Становлення філософського знання. Міфологічні засади філософії. Релігійна філософія. Давньокитайська і давньоіндійська філософія. Давньогрецька філософія. Досократична філософія. Класична філософія (Сократ, Платон, Аристотель). Філософія еллінізму (епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм). Римська антична філософія. Неоплатонізм. Виникнення середньовічної парадигми західноєвропейської філософії. Апологетика (західна і східна). Релігійний характер філософської думки: ідея Бога. Александрійська школа. Християнський неоплатонізм. Схоластика і екзистенційно-містична лінія середньовічної філософії (рання німецька філософія). Середня і пізня схоластика. Реалізм і номіналізм. Західноєвропейський Ренесанс (ранній – італійський, пізній – північний). Гуманістичний характер філософії епохи Відродження. Реформація. Просвітництво. Філософія Нового часу. Філософське обґрунтування нової картини світу (Бекон, Декарт, Спіноза, Лейбніц, Локк, Берклі, Юм). Механістичний характер філософії XVIII ст. Класична німецька філософія І.Канта, І.Фіхте, Ф. Шеллінга, Г. Гегеля, Л.Фейєрбаха.

Тема 3 . Концепції сучасної філософії.

Філософія XIX ст. Перегляд класичної моделі світорозуміння. Марксизм (Маркс і Енгельс), позитивізм, філософія життя. А.Бергсон, Ф.Ніцше, А.Шопенгауер. Екзистенціальна філософія. К'єркегор. Німецький екзистенціалізм. Французький екзистенціалізм. Становлення філософської антропології. Персоналізм. Неотомізм. Сучасна світова філософія. Філософія модерну і постмодерну. Постпозитивізм та аналітична філософія. Постмодернізм.

«Феноменологічна редукція» Е.Гуссерля, «герменевтичне коло» Г. Гадамера, «реконструкція» Ж. Дерріда, «негативна діалектика» Т. Адорно, епістемологія М.Фуко.

Тема 4 Філософія розвитку.

Форми загального зв'язку. Принципи діалектики. Розвиток. Загальна характеристика діалектичної концепції розвитку. Системна природа розвитку.

Тема 5. Теорія істини.

Знання, відображення, інформація. Структура пізнання. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Чуттєве і раціональне в пізнанні. Форми та методи пізнання. Проблема істини в теорії пізнання. Загальні властивості істини. Проблема істини. Критерії істини.

Тема 6. Феномен науки та її роль. Проблема методу.

Наука та її функції. Форми та методи наукового пізнання. Індукція та дедукція. Методи ймовірності та відносності. Поняття методології та коло її проблем. Діалектика, метафізика, софістика, еклектика як способи організації практичного й теоретичного засвоєння дійсності. Класична діалектика. Альтернативи класичної діалектики у філософії ХХ ст. Синергетика. Порядок і Хаос

Тема 7. Теорія інтерпретації в філософії.

Проблеми сучасної герменевтики. Поняття інтерпретації та проблема її класифікації. Г.-Г. Гадамер. Теорія інтерпретації тексту. У. Еко. Наратив та метанаратив. Інтерпретація й математичне моделювання. Інтерпретація і системний аналіз в науках та наукових дослідженнях. Інтерпретація як проблема розуміння в філософії.

РОЗДІЛ II. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ.

Тема 8 Проблема людини та в філософії.

Філософія як спосіб духовної орієнтації людини в світі. Багатоманітність, взаємовідносин людини й світу, специфіка філософської рефлексії, співвідношення філософії та науки. Метафізична природа людини. Багатоманітність концепцій про походження людини. Категорія буття в сучасній філософії. Специфіка людського буття. Людина як індивід, особа особистість, індивідуальність.

Тема 9 Соціальна філософія.

Особливості соціально-філософської проблематики. Предмет соціальної філософії. Категорії та функції соціальної філософії. Соціальна філософія як методологія суспільних наук. Історична генеза предмета соціальної філософії. Сучасні соціально-філософські концепції: позитивістська (О. Конт, Г. Спенсер); соціальна філософія марксизму (К. Маркс, Ф. Енгельс); психологічний напрям (Л. Уорд, Г. Тард, В. Парето); неокантіанство (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт); теорія соціальної дії М. Вебера; Т. Парсонс); теорія локальних цивілізацій (О. Шпенглер, А. Тойнбі); теоретична соціологія П. Сорокіна; емпірична соціологія та структурно-функціональний аналіз (Т. Парсонс, Р. Мертон); сучасна соціобіологія (З.Фрейд, К.Юнг, Е.Фромм, Г.Маркузе); технологічний детермінізм (Р.Арон, У. Ростоу, Д. Белл, О.Тоффлер, З. Бжезинський); постмодернізм (Ж.-Ф. Ліота, М. Фуко).

Тема 10 Суспільство як система. Взаємозв'язок природи і суспільства.

Соціум як історичний процес. Категорії соціум, соціальне буття. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Суспільство і природа як підсистеми об'єктивної реальності. «Географічне середовище» і його роль в житті суспільства. Поняття «ноосфера». Економічне життя суспільства. Матеріальне виробництво і його особливості в інформаційному суспільстві. Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна структура традиційного, індустріального і інформаційного суспільств. Етносоціальне буття суспільства (етноси, народність, раси, нації). Політичне життя суспільства. Держава як елемент політичної системи. Інститут влади. Право і мораль. Духовне життя суспільства. Духовні потреби, духовна діяльність, духовні цінності, духовні відносини. Суспільна та індивідуальна свідомість. Структура суспільної свідомості. Специфіка форм суспільної свідомості. Символічна природа культури. Культура як інобуття людського духу. Внутрішня культура і культура спілкування. Діалоговий характер культури. Культура як ціннісне ставлення людини до світу. Естетичні цінності та краса. Етичне начало людини.

Тема 11. Філософська антропологія.

Буття людини як ключовий феномен. Природа і Дух як дуалізм у людині. Метафізичні прояви людини. Матеріальні основи буття людини. Свобода і творчість як сутнісні характеристики людини. Трансцендентальна природа людського буття. Свобода, вибір, відповідальність. Цілепокладання як спосіб людської життєдіяльності. Антропосоціогенез. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. «Божественне начало» в людині та віра. Проблема життя і смерті у філософії. Кінцевість індивідуального існування людини в часі і просторі. Сенс життя людини і людства. Вічність як позачасова категорія філософії. Особистість та індивідуальність. Проблема людської «самості». Роль архетипу для людської самості.

Тема 12. Філософія історії.

Історичні виміри людського буття. Людина як суб'єкт історичного процесу. Роль особистості в історії. Варіативність та поліваріантність історичного розвитку. Проблема сенсу історії. Міфологічна і релігійна історична свідомість. Сакральна і профанна історія. Проекти світової історії. Аісторизм сучасної культурної історії. Ідея кінця історії (Ф.Фукуяма). Постісторія. Нові типи раціональності: триада «науки - філософії – релігії».

Тема 13. Філософія та глобальні проблеми сучасності.

Космічна концепція людського буття. Т. де Шарден. Коеволюційні процеси розвитку людства. В. Вернадський та концепція ноосфери. Глобальні проблеми сучасності. Проблема війни та миру. Стратегія людства в планетарному масштабі. Управління розвитком людства. Особливості техногенної та антропогенної цивілізацій. Глобальне моделювання майбутнього. Перспективи розвитку сучасної космонавтики та кібернетики. Медицина та трансгуманізм.

РОЗДІЛ III. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ.

Тема 14. Філософія науки, техніки, технології та інновації.

Особливості сучасної науки, її співвідношення з філософією і позанауковим знанням. Методологія науки. Специфіка наукового пізнання. Триада «класична наука – некласична – постнекласична наука». Зміна наукових парадигм. Революції в науці. Взаємозв'язок науки, техніки, технології та інновації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів								
і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Частина 1.								
<i>Тема 1. Предмет філософії</i>		2	1	5		1	0	5
<i>Тема 2. Формування філософських традицій.</i>		2	1	5		0,5	0	5
<i>Тема 3. Філософія Античності.</i>		2	1	5		0,5	0	5
<i>Тема 4. Філософська думка Середньовіччя та Відродження.</i>		2	1	5		0,5	0	5
<i>Тема 5. Філософія Нового Часу та Просвітництва.</i>		2	1	5		0,5	0	5
<i>Тема 6. Німецька класична філософія.</i>		2	1	5		0,5	0	5

<i>Тема 7. Сучасна західна філософія.</i>		1	1	5		0,5	0	5
Частина 2.								
<i>Тема 8. Єдність світу та багатоманітність реальності.</i>		1	1	5		0,5	1	5
<i>Тема 9. Матерія і дух. Природа.</i>		1	1	5		0,5	1	5
<i>Тема 10. Універсальні зв'язки буття. Діалектичне світорозуміння.</i>		1	1	5		0,5	1	5
Частина 3.								
<i>Тема 11. Основні проблеми гносеології.</i>		1	1	1		0,5	1	5
<i>Тема 12. Філософія свідомості.</i>		1	1	2		0	0	5
Частина 4								
<i>Тема 13. Соціальна філософія та філософія історії.</i>		1	1	1		0	0	5
<i>Тема 14. Філософська антропологія.</i>		2	1	1		0	0	5
Частина 5.								
<i>Тема 15. Філософія науки.</i>		1	1	1		0	0	10
Усього годин:	90	20	14	56	90	6	4	80

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Частина 1.		
1.	Предмет філософії.	1
2.	<i>Формування філософських традицій: Схід і Захід – два типи філософування. Становлення античної філософії.</i>	1
3.	<i>Філософія Античності.</i>	1
4.	<i>Філософська думка Середньовіччя та Відродження.</i>	1
5.	<i>Філософія Нового часу та Просвітництва.</i>	1
6.	<i>Німецька класична філософія.</i>	1
7.	<i>Сучасна західна філософія.</i>	1
Частина 2.		
8.	<i>Єдність світу та багатоманітність реальності.</i>	1
9.	<i>Матерія і дух. Природа.</i>	1
10.	<i>Універсальні зв'язки буття. Діалектичне світорозуміння.</i>	1
Частина 3.		
11.	<i>Основні проблеми гносеології.</i>	1
12.	<i>Філософія свідомості.</i>	0,5
13.	<i>Соціальна філософія та філософія історії.</i>	0,5

14.	<i>Філософська антропологія.</i>	1
15.	<i>Філософія науки.</i>	1
РАЗОМ:		14 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Частина 1.		
1.	<i>Особливості, провідні ідеї та представники української філософії.</i>	20
Частина 2.		
2.	<i>Соціальна філософія та філософія історії.</i>	12
3.	<i>Філософська антропологія.</i>	12
Частина 3.		
4.	<i>Глобальні кризи та проблеми сучасної цивілізації. Доля людства.</i>	12
РАЗОМ:		56 год.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

Не передбачено.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні форми освітнього процесу при вивченні дисципліни «Філософія»:

- навчальні заняття;
- самостійна робота студентів;
- робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет;
- контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція з використанням структурно-логічних схем;
- семінарське заняття;
- консультація;
- екзамен.

У процесі вивчення дисципліни «Філософія» застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;
- відповідно до логіки пізнання:
- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

За основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;

- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

За системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

За джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – демонстрація, ілюстрація.

За рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

Дистанційні методи навчання:

- Zoom-конференції;
- зустрічі у Google Meet;
- робота у Telegram;
- робота у Viber-групах.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансфертною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

9.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;

- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на **семінарському занятті** – **бали:**

- **4 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.
- **3 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.
- **2 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.
- **1 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

До 8-ти балів студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з певної теми модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 8 балів**.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Дві контрольні роботи у формі чотирирівневих завдань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1 і модуля 2.

Тривалість виконання контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

До контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення контрольних робіт розроблено контрольні завдання двох варіантів, які є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання контрольної роботи студент отримує до 8-ми балів.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання контрольних завдань викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати

контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати контрольних робіт доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

9.2. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Філософія» передбачена така форма семестрового контролю, як *екзамен*, який проводиться наприкінці семестру.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 60 балів) визначається як сума балів поточного контролю. *Екзамен* виставляється за результатами – 40 балів максимум.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів) за шкалою ECTS оцінка заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F) за результатами семестрового й екзаменаційного контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Дисципліна «Філософія»

Поточне тестування та самостійна робота											Сума	
T. 1	T.2	T.3	T. 4	T.5	T.6	T. 7	T.8	T. 9	мкр.	сам. роб.	конс пект	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	8	8	60

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Філософія».
2. Тексти лекцій (конспекти).

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Августин, святий. Сповідь. Переклад В.С. Бойка; передмова і примітки П.О. Ніколова; худож.-ілюстратор І.І. Ячін; худож.-оформлювач Б.П. Бублик. Харків: Фоліо. 2012. 346 с. (Серія «Бібліотека світової літератури»).
2. Бадью А. Етика. Нарис про розуміння зла. Пер. з фр. В. Артюха і А. Рєпи. Київ: Комубук. 2016. 192 с.
3. Баландьє Ж. Політична антропологія. Пер. з фр. О. Хоми. Київ: Альтпрес. 2002. 252 с. (Серія «Сучасна гуманітарна бібліотека»).
4. Бубер М. Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням. Пер. з нім. Київ: Дух і літера. 2012. 272 с.
5. Вандельфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. Пер. з нім. В. Кебуладзе. Київ: ППС-2002. 2004. 206 с. (Серія «Сучасна гуманітарна бібліотека»).
6. В'єйорка М. Віднайдення сенсу (Суб'єкт перед лицем глобалізації). Пер. з фр., передмова, примітки В. Омелянчика. Київ: Стилос. 2017. 288 с. (Серія «Сучасна французька думка». Книга 3).
7. Гейзинга Й. Homo ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури. Пер. з англ. О. Мокровольського. Київ: Основи. 1994. 250 с.
8. Кайку М. Майбутнє розуму. Наукові спроби досягнути, вдосконалити і підсилити інтелект. Пер. з англ. А. Кам'янець. Львів: Літопис. 2020. 408 с.
9. Камю А. Бунтівна людина. Камю А. Вибрані твори. У 3-х т. Т. 3. Ессе. Пер. з фр. Харків: Фоліо. 1997. С. 181–438.
10. Кант І. Критика практичного розуму. Пер. з нім. Київ: Юніверс. 2004. 240 с. (Серія «Філософська думка»).
11. Кассієр Е. Дослідження людини. Вступ до філософії культури. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 174–186.
12. Козловський П. Постмодерна культура. Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрями. Хрестоматія: Навч. посібник. Упорядники В.В. Лях, В.С. Пазенок. Київ: Либідь. 1996. С. 245–294.
13. Кримський С. Під сигнатурою Софії. Київ: Видавничий дім «КМ Academia». 2008. 367 с.
14. Маркузе Г. Ерос і цивілізація. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 470–478.
15. Марсель Г. Homo viator. Пер. з фр. В. Шовкун. Київ: Видавничий дім «КМ Academia». 1999. 320 с. (Серія «Християнські мислителі». Випуск 2).
16. Ніцше Ф. Так мовив Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого. Пер. з нім. А. Савченко. Харків: Фоліо. 2019. 256 с. (Серія «Зарубіжні авторські зібрання»).
17. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. Вибрані твори. Пер. з іспанської. Київ: Основи. 1994. С. 15–90.
18. Платон. Бенкет. Пер. з давньогрецької і коментарі У. Головач, вступ. стаття Дж. Реале. Вид. 2-е, випр. Львів: Видавництво Українського католицького університету. 2018. Літ+220 с.
19. Рікер П. Сам як інший. Пер. з фр. 2-е вид. Київ: Дух і літера. 2002. 456 с.
20. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології. Пер. з фр. В. Лях, П. Таращук. Київ: Основи. 2001. 835 с.
21. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – це гуманізм. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 206–216.
22. Федорика Д. Філософія дару: збірник есеїв. Пер. з англ. О. Панич. Львів: Видавництво Українського католицького університету. 2017. 248 с. (Серія «Антологія персоналістичної думки». Випуск 4).

23. Франкл В. Людина у пошуках справжнього сенсу: психолог у концтаборі. Пер. з англ. О. Замойська. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2016. 160 с.
24. Фрейд З. Я та Воно. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 293–302.
25. Фромм Е. Втеча від свободи. Пер. з англ. М. Яковлев. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2019. 288 с.
26. Фромм Е. Мати або бути? Пер. з англ. Г.В. Яновська. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2020. 304 с.
27. Фуко М. Наглядати й карати. Пер. з фр. П. Тарашука. 2-е вид. Київ: Комубук. 2020. 452 с.
28. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Пер. з англ. Т. Сахно. Київ: Наш Формат. 2020. 192 с.
29. Харарі Ю.Н. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. Пер. з англ. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2016. 544 с.
30. Харарі Ю.Н. Homo Deus. Людина божественна: За лаштунками майбутнього. Пер. з англ. Київ: Book Chef. 2018. 464 с.
31. Хейлз К.Н. Як ми стали постлюдством. Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. Пер. з англ. Київ: Ніка-Центр. 2013. 426 с. (Серія «Зміна парадигм»).
32. Шаап С. Мстива отрута. Ріст невдоволення. Пер. з нідерландської С. Святенка. Київ: Видавництво Жупанського. 2015. 224 с.
33. Швейцер А. Культура і етика. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 609–621.
34. Шелер М. Місце людини в Космосі. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 261–269.

Додаткова:

1. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. За ред. Г.І. Волинки. 3-є вид. Київ: Каравела. 2021. 368 с. (Серія «Українська книга»).
2. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія. Навч. посібн. За ред. Г.І. Волинки. 3-є вид. Київ: Каравела. 2021. 464 с. (Серія «Українська книга»).
3. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Т. 1. За ред. Б. Кассен. Пер. з фр. 3-є вид. Київ: Дух і літера. 2011. 567 с.
4. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Т. 2. За ред. Б. Кассен. Пер. з фр. 2-є вид. Київ: Дух і літера. 2011. 488 с.
5. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Т. 3. За ред. Б. Кассен. Пер. з фр. 2-є вид. Київ: Дух і літера. 2013. 328 с.
6. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Т. 4. За ред. Б. Кассен. Пер. з фр. 2-є вид. Київ: Дух і літера. 2016. 440 с.
7. Історія філософії. Словник. За заг. ред. д. ф. н., проф. В.І. Ярошовця. 2-е вид., перероб. Київ: Знання України. 2012. 1087 с.
8. Кремень В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. Київ: Книга. 2005. 528 с.
9. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. Навч. посіб. Київ: Абрис. 1995. 336 с.
10. Пазенок В.С. Філософія: Навч. посіб. Київ: Академвидав. 2008. 280 с.
11. Подольська Є.А. Філософія: Підручник. Київ: Фірма «Інкос»; Центр навчальної літератури. 2006. 704 с.
12. Саух П. ХХ століття: Підсумки. Київ: МП Леся. 2009. 284 с.
13. Табачковський В., Булатов М., Хамітов Н. Філософія: світ людини: Курс лекцій: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь. 2003. 432 с.
14. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. 621 с.

15. Філософія. Підручник. За заг. ред. В. Кременя, М. Горлача. Харків: Прапор. 2004. 736 с.

16. Фюрет М., Тринкс Ю. Філософія. Пер. з нім. В. Кебуладзе. 2-е вид. Київ: Дух і літера. 2020. 544 с.

Online-ресурси:

1. Аренд Г. Становище людини. Пер. з англ. Львів: Літопис. 1999. 254 с. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Arendt_Hanna/Stanovysche_liudynu.pdf? Назва з екрана.

2. Аристотель. Нікомахова етика. Пер. з давньогрецької, коментарі В. Ставнюк. Київ: Аквілон-плюс. 2002. 480 с. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Aristotle/Nikomakhova_etyka.pdf? Назва з екрана.

3. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Пер. з фр. В. Ховхун. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи». 2004. 230 с. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Jean_Baudrillard/Symuliakry_i_symuliatsiia.pdf? Назва з екрана.

4. Гуссерль Е. Криза європейського людства і філософія. Пер. з нім. Є. Причепій. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія: Навч. посібник. Упорядники В.В. Лях, В.С. Пазенок. Київ: Либідь. 1996. С. 62–94. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Husserl_Edmund/Kryza_yevropeiskoho_liudstva_i_filosofia.pdf? Назва з екрана.

5. Лао-цзи. Даодецзін. Пер. з китайської Ян Хін-шун, Ж. Линьов. Всесвіт. Український журнал іноземної літератури. 1998. № 10. (Сторінки не вказані в оригіналі). [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». <https://shron1.chtyvo.org.ua/Laozi/Daodetszin.pdf>? Назва з екрана.

6. Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвиненого постіндустріального суспільства. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. Київ: Либідь. 1996. С. 87–134. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Marcuse_Herbert/Odnovymirna_liudyna.pdf? Назва з екрана.

7. Ніцше Ф. Шопенгауер як вихователь. Сутінки ідолів. Пер. з нім. А. Савченко; худож.-оформлювач О.А. Гугалова-Мешкова. Харків: Фоліо. 2020. 187 с. (Серія «Зарубіжні авторські зібрання»). [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Nietzsche_Friedrich/Shopenhauer_iak_vykhovatel_Sutinky_idoliv.pdf? Назва з екрана.

8. Рікер П. Інтелектуальна автобіографія. Любов і справедливість. Пер. з фр. Київ: Дух і літера. 2002. 114 с. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Riceur_Paul/Liubov_i_spravedlyvist.pdf?

9. Свендсен Л. Філософія свободи. Пер. з норвезької Софії Волковецької. Київ: Ніка-Центр; Львів: Видавництво Анетти Антоненко. 2016. 336 с. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Svendsen_Lars/Filosofia_svobody.pdf? Назва з екрана.

10. Філософія як історія філософії: Підручник. За заг. ред. В.І. Ярошовця. Київ: Центр учбової літератури. 2010. 648 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Bychko_Ada/Filosofia_iak_istoriia_filosofii.pdf? Назва з екрана.

11. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Лекції. Пер. з нім. П. Тарашук. Київ: Основи. 1998. 709 с. [Електронний ресурс]. Сайт «Електронна бібліотека “Чтиво”». https://shron1.chtyvo.org.ua/Freud_Sigmund/Vstup_do_psykhoanalizu.pdf? Назва з екрана.